

פרשת ויצא – שני

כט (ס) וַיֵּשָׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו א ונטל יַעֲקֹב, וַיֵּלֶךְ אֶרְצָה בְּנֵי־קָדֶם: רגלוהי; ואזל, לארע בני מדנחא.

ס"א וַיֵּשָׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו. משנתבשר בשורה טובה שהובטח בשמירה נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת. כך מפורש בבראשית רבה:

(כ) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בַּשָּׂדֶה ב וחזא והא בירא וְהִנֵּה־שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי־ בחקלא, והא תמן תלתא עדרין דען צאן רבצים עליה בי מן רביעין עלה ארי מן הבאר ההוא ישקו העדרים ובירא ההיא, משקן והאבן גדלה על־פי הבאר: עדריא; ואבנא רבתא, על פמא דבירא.

ס"ב וַיֵּשָׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו. משקים הרועים את העדרים והמקרא דבר בלשון קצרה:

(ג) וַנֹּאסְפוּ־שָׂמָּה כָּל־ ונאספו־שמה כל העדרים וגללו את־האבן מעל־פי הבאר והשקו את־הצאן והשיבו את־האבן על־פי הבאר למקמה:

ס"ג וַנֹּאסְפוּ. רגילים היו להאסף לפי שהיתה האבן גדולה: וגללו. וגוללין ותרגומו ומגנדרין. כל לשון הווה משתנה לדבר בלשון עתיד ובלשון עבר לפי שכל דבר ההווה תמיד כבר היה ועתיד להיות: והשיבו. תרגומו ומתיבין:

(ד) וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחֵי ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו:

ה וַיֹּאמֶר לַחֹן, הַיִּדְעָתוֹן ויאמר לחון, הידעתון ית לבן בר נחור; ואמרו, ידעין.

(ה) וַיֹּאמֶר לָהֶם הַיִּדְעָתֶם ויאמר להם הידעתם את־לבן בן־נחור ויאמרו ידענו:

(ו) וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשְּׁלוֹם לוֹ ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם־הצאן:

ס"ד בָּאָה עִם הַצֹּאן. הטעם בא"ף ותרגומו אתיא. ורחל באה. הטעם למעלה בפיי"ת ותרגומו אתת. הראשון לשון עושה והשני לשון עשיתה:

(ז) וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל ויאמר הן עוד היום גדול לא־עַת הָאָסֹף הַמִּקְנֶה השקו הצאן ולכו רעו:

ס"ה הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל. לפי שראה אותם רובצים כסבור שרוצים לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד אמר להן הן עוד היום גדול כלומר אם שכירי יום אתם לא שלמתם פעלת היום. ואם הבהמות שלכם אף על פי כן לא עת האסף המקנה וגו':

(ח) וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל־העדרים וגללו את־האבן מעל־פי הבאר והשקינו הצאן:

ס"ו לֹא נוּכַל. להשקות לפי שהאבן גדולה: וגללו. זה מתורגם ויגנדרון לפי שהוא לשון עתיד:

(ט) עוֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל | בָּאָה עִם־הַצֹּאן אֲשֶׁר לאביה כי רעה הוא:

(י) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב ויהי כאשר ראה יעקב את־רחל בת־לבן אחי אמו ואת־צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את־האבן מעל־פי הבאר וישק את־צאן לבן אחי אמו:

ס"ז וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל. כאדם שמעביר את הפקק מעל פי צלוחית להודיעה שפחו גדול:

(יא) וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשָׂא וישק יעקב לרחל וישא את־קלו ויבך:

ס"ח וַיִּבֶךְ. לפי שצפה ברוח הקדש שאינה נכנסת עמו לקבורה. דבר אחר לפי שבא בידים ריקניות אמר אליעזר עבד אבי אבא היו בידיו נזמים וצמידים ומגדנות ואני אין בידיו כלום. לפי שרדף אליפז בן עשו במצות אביו אחריו להורגו והשיגו ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק משך ידו אמר לו מה אעשה לצווי של אבא אמר לו יעקב טול מה שבידי והעני חשוב כמת:

(יב) וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אַחִי אביה הוא וכי בן־רבקה הוא ותרג' ותגד לאביה:

ס"ט כִּי אַחִי אַבִּיָּה הוּא. קרוב לאביה כמו אנשים אחים אנחנו. ומדרשו אם לרמאות הוא בא גם אני אחיו ברמאות ואם אדם כשר הוא גם אני בן רבקה אחותו הפשרה: ותגד לאביה. לפי שאמה מתה ולא היה לה להגיד אלא לו:

(יג) וַיְהִי כַשְׁמַע לָבֵן אֶת־ ויהי כשמע לבן את־שמע | יַעֲקֹב בֶּן־אֲחִיתוֹ וירץ לקראתו ויחבק־לו וינשק־לו ויביאהו אל־ביתו ויספר ללבן את כל־הדברים האלה:

ס"י וַיִּרֶץ לְקִרְאָתוֹ. כסבור ממן הוא טעון שהרי עבד הבית בא לכאן בעשרה גמלים טעונים: ויחבק. כשלא ראה עמו כלום אמר שמא זהובים הביא והנם בחיקו: וינשק לו. אמר שמא מרגליות הביא והם בפיו: ויספר ללבן. שלא בא אלא מתוך אונס אחיו ושנטלו ממנו מננו:

(יד) וַיֹּאמֶר לוֹ לָבֵן אַךְ עַצְמִי ובשרי אתה וישב עמו חֲדָשׁ יָמִים:

ס"א אַךְ עַצְמִי וּבִשְׂרִי. מעתה אין לי לאספף הביתה הואיל ואין בידך כלום אלא מפני קורבה אטפל בך חדש ימים וכן עשה ואף זו לא לתנם שהיה רועה צאנו:

(טו) וַיֹּאמֶר לָבֵן לַיעֲקֹב הֲכִי־ ויאמר לבן, ליעקוב, אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה־משברתך:

ס"ב הֲכִי אַחִי אַתָּה. לשון תימה וכי בשביל שאחי אתה תעבדני חנם: ועבדתני. כמו ותעבדני וכן כל תבה שהיא לשון עבר הוסיף וי"ו בראשה והיא הופכת התבה להבא:

(טז) וּלְלָבֵן שְׁתֵּי בָנוֹת שָׁם וּלְלָבֵן, תרתינן בנן: הַגְּדֹלָה לָאָה וְשֵׁם הַקְּטָנָה שום רבתא לאה, ושום רחל: וְעִירְתָּ רַחֵל.

(יז) וַעֲיָנִי לָאָה רַבּוֹת וְרַחֵל ויעיני לאה רבות ורחל, הות, שפירא בריוא, ויאני בחזווא.

ס"ג רַבּוֹת. שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכחה שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן הגדולה לגדול והקטנה לקטן. תאר. הוא צורת הפרצוף לשון יתארהו בשרד קונפ"אש בלע"ז: מראה. הוא זיו קלסתר: